

Research Paper

Investigation of Social Factors Related to Environmental Identity Among Ilam Citizens

Soudabeh Pakzad¹, Ali Moradi^{2*}

1- Department of Sociology, Eslam Abad-E-Gharb Branch, Islamic Azad University, Eslam Abad-E-Gharb, Kermanshah, Iran.

2- Associate Professor of Sociology, Eslam Abad Branch, Islamic Azad University, Eslam Abad-e-gharb, Iran

Received: 2020/04/09

Revised: 2020/05/25

Accepted: 2020/05/27

Use your device to scan and read the article online

DOI:

10.30495/jupm.2022.4143

Keywords:

Environmental Identity, Kinship Relations, Spatial Belonging, Collective Memories.

Abstract

Introduction: Environmental identity is a dimension of identity which is linked to a special geographical area and is related to the concerns of the individuals within a society for environmental problems. This concern can create a cluster of positive tendencies and attitudes toward elements and patterns generating identity in the society. The aim of this research is to investigate the social factors that are related to environmental identity among citizens of Ilam city.

Method: This research used a quantitative approach and survey descriptive method. The data were collected through the questionnaire. The statistical society contained 580158 of citizens of Ilam city over 18 years old. According to Chocran formula, 384 were selected and studied according to cluster sampling. For validity of the research, face validity was used and for reliability of the assessments in the research, Chronbach's alpha was used. Many of the variables had an alpha more than 75.0. SPSS and AMOS statistical software were used to analyze the data.

Results: The multiple regression result shows that Beta coefficient for the variable of social interaction rate was equal to Beta=0.812, for interaction among kinship, it was Beta=0.351 and for memories and memorials related to Ilam city, it was Beta=0.110. These three variables were used in the equation respectively according to their significance and role in environmental identity and predicted 73% of its changes. Also, the results of the measurement model based on the root indices of the remaining average squares (RMR) equal to 0.053, the root index of the estimated average squares of error (RMSEA) equal to 0.069, the norm of the normal (relative) Chi-square (CMIN / DF) index equal to 2.82 and the Adaptive Adjustment Index (CFI) of 0.916 confirm the model.

Conclusion: The findings show that environmental identity not only as an individual characteristic, but also as a basic cultural component in Ilam city is highly under the effect of promotions in social fields, like increase in social interactions, invigorating collective and historical memories and also increase in relatives' relations.

Citation: Pakzad, S., Moradi, A., Investigation of Social Factors Related to Environmental Identity Among Ilam Citizens. Journal of Research Urban Planning. 2022; 12 (47):95-110. DOI: 10.30495/jupm.2022.4143

*Corresponding Author: Ali Moradi

Address: Associate Professor of Sociology, Eslam Abad Branch, Islamic Azad University, Eslam Abad-e-gharb, Iran.

Tell: 09183340836

Email: moradi.pop@gmail.com

Extended Abstract

Introduction

The main purpose of this study is to investigate the social factors related to environmental identity among the citizens of Ilam city. This study was performed with quantitative approach and descriptive survey method. The required data were collected through a researcher-made questionnaire. The statistical population included citizens aged 18 and above in the city of Ilam with 580158 people, who were identified using the Cochran's formula, 384 people, and their cluster sampling method was studied. Cronbach's alpha was used to validate the research instrument and Cronbach's alpha was used to estimate its reliability. Most variables had alpha levels above 0.75. SPSS and AMOS statistical software were used to analyze the data. The results of multivariate regression show that the beta coefficient is equal for the variable of social interactions (Beta =0.812), for kinship relations or relatives equal to (Beta =0.351) and for memories and memories related to the city of Ilam (Beta =0.101) Is. Together, these three variables predict 73% of the changes. Also, the results of the measurement model based on the root indices of the remaining average squares (RMR) equal to 0.053, the root index of the estimated average squares of error (RMSEA) equal to 0.699, the norm of the normal (relative) Chi-square (CMIN / DF) index equal to 2.82 and the Adaptive Adjustment Index (CFI) of 0.916 confirm the model.

Introduction

Environmental identity is one of the dimensions of identity that is tied to a specific geographical location and is related to the concern of people in a society for environmental problems that affect a place and can a set of positive tendencies and attitudes towards identifying elements and patterns at level one. Created society. Environmental identity represents a positive emotional bond between person and place; in such a way that the person

defines himself as a part of the place and in connection with the place. In fact, environmental identity and attachment to place and living environment, various aspects of the individual's relationship with the environment, conceptualization and connection and psychological connection of the individual with the environment from different aspects are examined. Ilam province is one of the cultural regions of Iran with a mountainous environment and natural landscapes, which to a large extent has highlighted the effects of identity and environmental belonging in the minds of citizens. Accordingly, in this study, the effects and role of social contexts such as people's family history, natural landscape of the city (mountainous, vegetation, waterfalls), religious beliefs, kinship and tribal relations, memories and memories related to The city of Ilam as well as social interactions on environmental identity have been studied and therefore the present study seeks to answer the main question of what are the social factors related to environmental identity among the citizens of Ilam?

Methodology

The study paradigm is positivist with a quantitative approach and descriptive survey. In terms of the purpose of the present study, it is fundamental, in terms of breadth of breadth, and in terms of time, a cross-sectional study. The statistical population of the present study is 580158 people over the age of 18 in all citizens of Ilam city. Due to the large number of statistical population and research logic, sampling was used. The Cochran's formula was used to determine the sample size, which were 384 people. Random cluster sampling was used to select the samples. A researcher-made questionnaire is made to collect information. In this study, data analysis was performed using SPSS and AMOS software at both descriptive and inferential levels. Credit validity of the research method and Cronbach's alpha coefficients were used to measure the

reliability of the research instrument. For the variables, at least 0.72 for the social interaction variable and 0.84 for the environmental identity fluctuated, which also indicates high reliability. It is in variables.

Results and Discussion

The results show that variables such as gender and age group do not have a significant statistical effect on environmental identity and it can be said that the observed difference is due to error. The results show that the mean scores of environmental identity were different in the five study groups and there was a significant relationship between the education of the respondents and their environmental identity. The results of the correlation between people's family history, social interactions, religious beliefs, kinship relations, memories and recollections with environmental identity are significant; but the city's natural landscapes (being mountainous, vegetation, waterfalls, etc.) and the environmental identity do not have a significant relationship. The results of regression coefficient show that the three variables of social interactions, relationships and kinship relations and relatives and memories and memorials related to Ilam

city have entered the regression equation in order of importance. The value of T is significant for these three variables at 95%. Measurement criteria The Amos environmental identity factor model shows that the measurement model has a relatively good fit. The RMR index or root mean of the residual mean, the absolute GFI index, the AGFI absolute fit, the CFI adaptive fit index, and the Louis Tower (TLI) and the relative Chi-Square index show the overall improvement for the model.

Conclusion

It can be said that the city of Ilam, considering the unity and harmony of the city in terms of ethnic diversity and the fact that people raise livestock in rural and nomadic habitats around it, and the land and ancestral lands are relatively limited to this area, is considered a city. In this regard, customs and traditions also play an important and fundamental role in creating and strengthening the sense of belonging to the city under study, because many of these customs and roots have their roots in the thousands of years of ethnic life that

مقاله پژوهشی

بررسی عوامل اجتماعی مرتبط با هویت محیطی در بین شهروندان شهر ایلام

سودابه پاک زاده^۱، علی مرادی^{۲*}

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی واحد اسلام‌آباد غرب، دانشگاه آزاد اسلامی، اسلام‌آباد غرب، ایران.

۲- دانشیار گروه جامعه‌شناسی، واحد اسلام‌آباد غرب، دانشگاه آزاد اسلامی، اسلام‌آباد غرب، ایران.

چکیده

مقدمه: هویت محیطی یکی از ابعاد هویت است که به یک موقعیت جغرافیایی خاص گره خورده و مربوط به نگرانی افراد یک جامعه برای مشکلات محیطی است که در یک مکان تأثیر می‌گذارند و می‌تواند مجموعه‌ای از گرایش‌ها و نگرش‌های مثبت را نسبت به عناصر و الگوهای هویت‌بخش در سطح یک جامعه به وجود آورد. هدف اصلی این پژوهش بررسی عوامل اجتماعی مرتبط با هویت محیطی در بین شهروندان شهر ایلام است.

روش: این پژوهش با رویکرد کمی و روش توصیفی از نوع پیمایشی انجام گرفت. داده‌های مورد نیاز از راه پرسش‌نامه محقق ساخته گردآوری شده است. جامعه آماری شامل شهروندان ۱۸ سال به بالای شهر ایلام با ۵۸۰۱۵۸ نفر که با استفاده از فرمول کوکران، تعداد ۳۸۴ نفر مشخص و با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای آن‌ها مورد مطالعه قرار گرفتند. برای روایی ابزار پژوهش از روایی صوری و برای برآورد پایایی آن از آلفای کرونباخ استفاده شد که بیش‌تر متغیرها سطح آلفای بالای ۰/۷۵ را داشتند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزارهای آماری SPSS و AMOS استفاده شده است.

یافته‌ها: رگرسیون چندمتغیره نشان می‌دهد که ضریب بتا برای متغیر میزان تعاملات اجتماعی برابر $(\text{Beta} = 0/812)$ ، برای روابط و مناسبات خویشاوندی یا اقوام برابر $(\text{Beta} = 0/351)$ و برای خاطرات و یادبودهای مربوط به شهر ایلام برابر $(\text{Beta} = 0/110)$ است. این سه متغیر روی هم رفته ۷۳ درصد از تغییرات آن را پیش‌بینی کرده‌اند. همچنین، نتایج بدست آمده از مدل اندازه‌گیری براساس شاخص‌های ریشه میانگین مربعات باقی‌مانده (RMR) برابر ۰/۰۵۳، شاخص ریشه میانگین مربعات خطای برآورد (RMSEA) برابر با ۰/۰۶۹، شاخص کای اسکوئر بهنجار (نسبی) (CMIN/DF) برابر ۲/۸۲ و شاخص برازش تطبیقی (CFI) برابر ۰/۹۱۶ مدل را مورد تأیید قرار می‌دهند.

نتیجه‌گیری: نشان می‌دهد که هویت محیطی نه تنها به عنوان یک ویژگی فردی بلکه به عنوان یک مؤلفه اصلی فرهنگی در بین شهروندان ایلام متأثر از ارتقای زمینه‌های اجتماعی مانند افزایش تعاملات اجتماعی، تقویت خاطرات جمعی و تاریخی و همچنین، افزایش مناسبات خویشاوندی بین ساکنان آن است.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۱/۲۱

تاریخ داوری: ۱۳۹۹/۰۳/۰۵

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۳/۰۷

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI: 10.30495/jupm.2022.4143

واژه‌های کلیدی:

هویت محیطی، مناسبات خویشاوندی، تعلق مکانی، خاطرات جمعی.

* نویسنده مسئول: علی مرادی

نشانی: دانشیار گروه جامعه‌شناسی، واحد اسلام‌آباد غرب، دانشگاه آزاد اسلامی، اسلام‌آباد غرب، ایران.

تلفن: ۰۹۱۸۳۳۴۰۸۳۶

پست الکترونیکی: moradi.pop@gmail.com

مقدمه

هویت یک ساختار اصلی روان‌شناختی اجتماعی و روشی برای توصیف فردی که او را در یک بستر اجتماعی و سیاسی قرار می‌دهد، است. این یک موضوع در ارتباط روشن با نگرش‌ها و رفتارهای محیطی افراد قرار دارد (۳). مک آدامز و اولسون^۱ هویت را به عنوان «داستانی درونی و در حال تحول زندگی که فرد در اواخر بزرگسالی شروع به توسعه می‌کند تا زندگی را با معنا و هدف ارائه دهد» تعریف کردند (۱۸). هویت محیطی، هویتی که به یک موقعیت جغرافیایی خاص گره خورده باشد، مربوط به نگرانی بیش‌تر برای مشکلات محیطی است که در یک مکان تأثیر می‌گذارد (۲). با بیان اینکه موضوع محیط‌های طبیعی در گفتمان عمومی به طور فزاینده‌ای برجسته‌تر می‌شود، ارتباط آن با هویت نیز باید افزایش یابد؛ هم از نظر سلامتی هویت‌های محیطی و هم به طور غیرمستقیم چون فرآیندهای محیطی بر مکان‌های خاص تأثیر می‌گذارند، این تأثیر فزاینده است. بر این اساس هویت محیطی مجموعه‌ای از معانی مربوط به محیط است که فرد آن را اجرا و حفظ می‌کند. این معانی ممکن است به عنوان ویژگی‌ها یا ویژگی‌هایی تلقی شود که افراد می‌بینند که چه کسی هستند، چه احساسی دارند و چه چیزی را ارزیابی می‌کنند (۱۹). هویت محیطی یک فرد نتیجه پردازش گفتمان از تجربیات برجسته احساسی (تجربیات مرزی) است که در اوایل زندگی رخ داده است (گرچه این تجربیات همیشه به گونه مستقیم با تجربیات با طبیعت ارتباط ندارند (۱۵). نقش محیط در زمینه هویت یابی، نقش انکار نشدنی است و انسان با شناختی که از محیط زندگی خود به دست می‌آورد، می‌تواند به نوعی شناخت از خود برسد. بر این مبنای برقراری ارتباط با محیط در جهت کشف هویت سیمای آن نیز از راه ادراک شناخت و تصور محیط میسر خواهد بود. هویت محیطی بیش‌تر متوجه ارضای ذهنی و عاطفی بشر هستند تا نیازهایی که مستقیماً با جسم سروکار دارند. همچنین، هویت محیطی از این نظر جزو نیازهایی محسوب می‌شود که فقط یک عامل در ایجاد آن دخیل نیست، بلکه گروهی از عوامل و اشیاء در احیای آن دخالت دارند (۲۵). بررسی و مرور کلی مطالعات مربوط به موضوع هویت در سطح سکونت‌گاه‌های انسانی نشان می‌دهد که هویت از چند بعد مورد توجه و تأکید قرار گرفته است که از آن جمله می‌توان به ابعاد هویت محیطی، هویت فضایی، هویت مکانی، هویت کالبدی، هویت شهری و... اشاره نمود. هویت محیطی در این پژوهش با مطالعات روان‌شناختی و جامعه‌شناختی و با اشرافیت بر هویت جمعی و شهری مورد بررسی قرار می‌گیرد. در واقع، مفهوم هویت در محیط مصنوع بیش‌تر با توجه به نظریه‌ها و رویکردهای ادراک محیط و علوم رفتاری در بسیاری از متون و پژوهش‌ها، دنبال شده است (۱۳).

هویت محیطی بیانگر پیوند عاطفی مثبت بین شخص و مکان است؛ به گونه‌ای که فرد خود را جزئی از مکان و در پیوند با مکان تعریف می‌کند. در واقع هویت محیطی و دل‌بستگی به مکان و محیط زندگی، جنبه‌های

گونگون رابطه فرد با محیط را مفهوم‌سازی و پیوند و ارتباط روان‌شناختی فرد با محیط را از جنبه‌های گوناگون مورد بررسی قرار می‌دهند (۱)، ۱۵ و ۳۱). آدمی مجموعه‌ای گسترده از روابط را با محل زندگی‌اش برقرار می‌کند که این روابط توجه فردی و اجتماعی او را به کیفیت محل زندگی‌اش افزایش می‌دهند (۱۴). پیوند انسان و محیط، باعث می‌شود تا وی احساس تعلق و هویت کند. تجربه انسان از جهان به واسطه کیفیت‌ها و معانی آن شناخته می‌شود (۷). تعلق به مکان، چیزی بیش از تجربه عاطفی و شناختی بوده و عقاید فرهنگی مرتبط کننده افراد به مکان را نیز شامل می‌شود. محیط تنها مجموعه‌ای از اشیاء نیست و هر محیط تصویر خاص خود را بر روی ذهن افراد باقی می‌گذارد. حس تعلق به مکان، پیوندی محکم بین فرد و مکان ایجاد کرده و افراد خود را با مکانی که به آن تعلق دارند تعریف می‌کنند. هویت محیطی می‌تواند ایجادکننده احساس امنیت، صمیمیت، کنترل و آسایش در زندگی روزانه افراد باشد. همچنین، هویت محیطی از نظر عملکردی-فعالیتی و ایجاد مشارکت مردم تقویت کرده و با ایجاد حس راحتی و آرامش از نظر شهروندان، در ارتقای بعد احساسی نسبت به محیط باشد (۳۲). زمانی که فرد نسبت به مکان حس تعلق کند این امر موجب هماهنگی فرد با محیط و رضایت وی از محیط شده و همچنین، انگیزه لازم برای ماندگاری فرد در محیط را به وجود می‌آورد. استان ایلام یکی از مناطق فرهنگی ایران با محیطی کوهستانی و چشم‌اندازهای طبیعی است که تا حدود زیادی تأثیرات هویتی و تعلق محیطی را در اذهان شهروندان پررنگ کرده است. بر این اساس در این مطالعه تأثیرات و نقش زمینه‌های اجتماعی مانند قدمت سکونت خانوادگی افراد، چشم‌انداز طبیعی شهر (کوهستانی بودن، پوشش گیاهی، آبشارها)، اعتقادات و باورهای مذهبی، روابط و مناسبات خویشاوندی (ایلی) و تباری، خاطرات و یادبودهای مربوط به شهر ایلام و همچنین، تعاملات اجتماعی بر هویت محیطی مورد مطالعه قرار گرفته است و بنابراین مطالعه حاضر به دنبال پاسخ به این سؤال اصلی می‌باشد که عوامل اجتماعی مرتبط با هویت محیطی در بین شهروندان شهر ایلام کدامند؟ سؤالات فرعی پژوهش عبارتند از:

تعاملات اجتماعی بین شهروندان چه تأثیری در ارتقای هویت محیطی آن‌ها دارد.

قدمت سکونت خانوادگی افراد در شهر ایلام چه تأثیری در ارتقای هویت محیطی آن‌ها دارد.

باورهای مذهبی بین شهروندان چه تأثیری در ارتقای هویت محیطی آن‌ها دارد.

روابط و مناسبات خویشاوندی (ایلی و تباری) یا اقوام ساکن در آن‌جا چه تأثیری در ارتقای هویت محیطی آن‌ها دارد.

خاطرات و یادبودهای مربوط به شهر ایلام بین شهروندان چه تأثیری در ارتقای هویت محیطی آن‌ها دارد.

چشم‌انداز طبیعی شهر (کوهستانی بودن، پوشش گیاهی، آبشارها) چه تأثیری در ارتقای هویت محیطی آن‌ها دارد.

¹- McAdams and Olson

توجه کردند. پیتون^۱ (۲۰۱۹) به رابطه معناداری بین تعلق مکانی، سرمایه اجتماعی و عملکرد مدنی در ارتباط با حفظ و مدیریت منابع طبیعی، بروکاتو^۲ (۲۰۱۷) به عوامل محیطی، کیفیت و سطح رضایت از خدمات در تعلق مکانی افراد، یسلدیک و دیگران^۳ (۲۰۱۰) به هویت دینی، سینیرلا^۴ (۱۹۹۷) به رابطه بین هویت ملی و اروپایی در میان دانشجویان بریتانیایی و ایتالیایی تاکید داشتند.

در بعد نظری می‌توان گفت از نظر کاستلز هویت سرچشمه معنا و تجربه برای مردم است. هویت منبع معنا برای خود کنشگران است و به دست خود آن‌ها از رهگذر فرایند فردیت بخشیدن، ساخته می‌شود (۳). برای ساختن هویت از موادی نظیر تاریخ، جغرافیا، نهادهای تولید و باز تولید، خاطره‌ی جمعی، دین و ... استفاده می‌شود (۵). بر اساس دیدگاه کاستلز هویت محیطی برای افراد از تجربه زیسته آن‌ها در محیط‌زیست به وجود می‌آید. البته درونی کردن این هویت برای مردم می‌تواند متأثر از تصمیم نهادهای اجتماعی نیز باشد. در این مطالعه هویت محیطی مدنظر است که ناشی از معنایی است که توسط خود شهروندان در فرایند تعامل با محیط‌زیست ساخته شده است. به نظر گیدنز انسان از راه کنش متقابل با دیگران است که هویتش را ایجاد می‌کند و در جریان زندگی پیوسته آن را تغییر می‌دهد؛ هویت امر پایداری نیست، بلکه یک پدیده‌ی پویا و سیال و همواره در حال ایجاد شدن و عوض شدن می‌باشد (۹). بر اساس دیدگاه گیدنز هویت محیطی در فرایند تقویت هویت‌های بومی و قومی نمایان می‌شود. با توجه به این که جامعه جدید مدرن فردگرایی را به حد افراط خود رسانیده است، توجه به هویت‌های محیطی و روی آوردن به خاطرات جمعی می‌تواند برای شهروندان منجر به آرامش و آسایش روی و روانی گردد. پادبلا و پرز به دو بعد فراساختاری فرهنگ، به نام «آگاهی فرهنگی» و «وفاداری قومی» توجه می‌کنند. آگاهی فرهنگی، دانش مطلق است که افراد از فرهنگ‌های خودشان و فرهنگ جامعه میزبان دارند، این دانش شامل عواملی چون مهارت‌های زبانی هر فرهنگ، آگاهی از حوادث تاریخی مهم، نمادهای فرهنگی، فهم و درک شکل‌های موسیقی و هنری فرهنگ‌ها و استانداردهای ارزشی و رفتاری می‌باشد که افراد از خودشان تولید می‌کنند. وفاداری قومی زمانی رخ می‌دهد که افراد آداب و رسوم، سنت‌ها و فعالیت‌های گروهی و جمعی خود را ترجیح می‌دهند. چنانچه این مدل اتفاق بیفتد، فرهنگ پذیری افراد سخت تر خواهد بود (۲۱).

از نظر راپاپورت هویت محیطی دو ویژگی دارد: نخست این که هر هویت محیطی محتوای درون دارد که ذات و ماهیت

متغیرهای زمینه‌ای (سن، جنسیت، تحصیلات، وضعیت تأهل) چه تأثیری در ارتقای هویت محیطی دارد.

فرضیه‌های پژوهش

بین قدمت سکونت خانوادگی افراد در شهر ایلام و هویت محیطی رابطه معنادار آماری وجود دارد.
بین تعاملات اجتماعی و هویت محیطی رابطه معنادار وجود دارد.

بین باورهای مذهبی و هویت محیطی رابطه معنادار وجود دارد.

بین روابط و مناسبات خویشاوندی (ایلی و تباری) یا اقوام ساکن در آن جا و هویت محیطی رابطه معنادار وجود دارد.

بین خاطرات و یادبودهای مربوط به شهر ایلام و هویت محیطی رابطه معنادار وجود دارد.

بین چشم‌انداز طبیعی شهر (کوهستانی بودن، پوشش گیاهی، آبشارها) و هویت محیطی رابطه معنادار وجود دارد.

متغیرهای زمینه‌ای (سن، جنسیت، تحصیلات، وضعیت تأهل) بر ارتقای هویت محیطی تأثیر معناداری دارد.

پیشینه و مبانی نظری پژوهش

اسدی و همکاران (۲۰۲۰) در مطالعه‌ای با عنوان مدل‌سازی رابطه بین سرزندگی شهری و حس تعلق مکانی در شهر قاین، تأثیر سرزندگی بر تعلق مکانی و ظرفیت پور لنگرودی و همکاران (۲۰۲۰) در مطالعه تبیین نقش نماهای شهری در ایجاد دل‌بستگی به مکان در بین شهروندان (تهران)، عامل کالبدی، تعامل با بنا و مشارکت مردم در مکان و خاطره‌انگیزی بنا را با دل‌بستگی محیطی نشان دادند. غیاثوند (۲۰۱۹) در مقاله‌ای به ارزیابی تأثیر سرمایه اجتماعی بر کیفیت زندگی ساکنان محلات شهری به رابطه مثبت آن‌ها توجه کرد. حیاتی (۲۰۱۹) به میزان مشارکت شهروندان، رفیعیان و سیفایی (۲۰۱۹) به سرمایه اجتماعی و تقویت یکپارچگی جامعه، میرگذار لنگرودی و فدایی نژاد (۲۰۱۸) از وجود مؤلفه‌های فرهنگی، اقتصادی و اقلیمی که بر توسعه و هویت کالبدی شهر تأثیرگذار بوده است، تاکید داشتند. هم‌چنین، حبیبی (۲۰۱۸) بر میزان سرمایه اجتماعی، وارثی (۲۰۱۷) به رابطه بین دو متغیر هویت شهری و تعلق مکانی ساکنان، شکوئی و تبریزی (۲۰۱۷) بر برنامه‌ریزی فن گرا در ایجاد حس لامکانی، شریفی و دیگران (۲۰۱۳) به هویت تاریخی انسان به لحاظ ژنتیکی، اجتماعی، فرهنگی و تمدنی به صورت پویا و حسنی (۲۰۰۳) بر همبستگی اجتماعی و هویت ملی

3- Ysseldyk& etl

4- Sinirella

1- Payton

2- Brocato

رفتارهای ضدشهروندی یا مغایر شهروندی از جمله آشوب گری، تخریب اموال عمومی و تخریب محیط را از خود نشان می‌دهند (۲۵). می‌توان استنباط کرد که هویت محیطی در بروز نیاز افراد به تعلق به طبیعت و محیط اطراف آن‌ها به وجود می‌آید. در این دیدگاه دل‌بستگی شهروندان به مکانی که در آن متولد و زیست کرده‌اند، نوعی احساس مقدس مآبی برای آن‌ها به وجود می‌آورد و همین مساله باعث حفظ و استمرار این میراث فرهنگی بین آن‌ها می‌شود. در مدل تحلیلی زیر هویت محیطی تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل اجتماعی شکل گرفته است. از آن جا که هیچ نظریه‌ای نمی‌تواند به صورت کامل ابعاد یک واقعیت را مورد سنجش قرار دهد، بنابراین برای چارچوب نظری این پژوهش ترکیبی از دیدگاه‌های نظری است که هر کدام به ابعادی از هویت محیطی و زمینه‌های شکل‌گیری آن توجه کرده‌اند. در این راستا می‌توان باورهای دینی و انسجام و تعاملات اجتماعی و همچنین روابط و مناسبات خویشاوندی را از دیدگاه راپاپورت، توجه به چشم‌اندازهای طبیعی از دیدگاه بوردون، خاطرات و یادبودهای جمعی و سکونت‌گاه خانوادگی را در این مدل می‌توان از دیدگاه اندیشمندانی مانند گیدنز و کاستلز اخذ کرد. همچنین، متغیر میزان تحصیلات به صورت غیرمستقیم از دیدگاه پادایلا و پرز مستخرج شده است.

خودش را نشان می‌دهد و دوم این که هر هویت مرزی دارد که آن را بیرون از خودش و از غیر خودش جدا می‌کند. به عقیده او هویت محیطی به دو راه مطرح می‌شود: ۱- هویت اثباتی که تعلق فرد را به گروه و مجموعه نشان می‌دهد و در بر دارنده همبستگی داخلی است. ۲- هویت القایی که به وسیله عناصر و عوامل محیطی گروه و جامعه‌ای خاص، در مقابل افراد و گروه‌های بیگانه متمایز می‌شود (۲۵). براساس این دیدگاه هویت محیطی شهروندان بر اساس انسجام و همبستگی بین فرهنگی شهروندان و در رابطه دیالکتیکی بین شهروندان با محیط‌زیست آن‌ها و از طرفی دیگر در تعریف و تثبیت مرزهای جغرافیایی و فرهنگی شهروندان با دیگران شکل می‌گیرد. بوردن^۱ بر این باور است که یکی از انگیزش‌های مرتبط با هویت، میل به پیوندجویی یا تعلق است. این تعلق به محیط خود را در پیوند دادن با محیط زندگی، مشاهده حیات اجتماعی، احساس یکی شدن با طبیعت و میل به احساس تعلق به محیط نشان می‌دهد. به باور بوردن افراد با احساس بالای مکان یا محیط؛ رفتارهای مغایر اجتماعی کم‌تری را در محدوده و قلمرو خود نشان می‌دهند و بنابراین، در طراحی محیط‌های شهری باید به حس مکان یا هویت افراد توجه کرد. دل‌بستگی مکانی این واقعیت را بیان می‌کند که افرادی که دل‌بستگی کمی به مکانی که در آن زندگی می‌کنند، دارند،

نمودار ۱ مدل تحلیل نظری هویت محیطی

(مطالعات میدانی نویسندگان، ۱۳۹۹)

تعداد ۵۸۰۱۵۸ نفر می‌باشد. با توجه به تعداد زیاد جامعه آماری و منطق حاکم بر پژوهش، از نمونه‌گیری استفاده شد. برای تعیین حجم نمونه مورد مطالعه از فرمول کوکران استفاده شد که تعداد ۳۸۴ نفر به دست آمد. برای انتخاب نمونه‌ها از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای استفاده شد. برای گردآوری داده‌ها از جامعه آماری مورد بررسی برای تحلیل‌های کمی ابزار مورد استفاده پرسش‌نامه محقق ساخته می‌باشد. در این پژوهش با استفاده از

مواد و روش پژوهش

با توجه به این که در این مطالعه نوعی نگاه از بیرون و بر اساس چارچوب از قبل مشخص تدوین شده است، لذا پارادایم حاکم بر مطالعه، پوزیتیویستی با رویکرد کمی و روش توصیفی از نوع پیمایشی قرار دارد. از نظر هدف این پژوهش، بنیادی، از نظر وسعت پهنانگر و از نظر زمانی یک بررسی مقطعی است. جامعه آماری پژوهش تمامی شهروندان ۱۸ سال به بالای شهر ایلام به

¹- Borden

بوده‌اند. از جمله خاطرات و یادبودها در شهر ایلام، ورزشگاه چوار در شهر چوار (۱۷). این متغیر با استفاده از ۷ گویه در قالب طیف پنج درجه‌ای لیکرت مورد سنجش قرار گرفت.

مناسبات خویشاوندی: مناسبات اجتماعی فردی از تعداد زیادی از تعاملات اجتماعی، فیزیکی و زبانی تشکیل می‌شود که فضایی را تشکیل می‌دهند تا افراد بتوانند در آن احساسات و عقاید خود را رد و بدل کنند. این متغیر با استفاده از ۹ گویه در قالب طیف پنج درجه‌ای لیکرت مورد سنجش قرار گرفت.

چشم اندازهای طبیعی: استان ایلام به لحاظ موقعیت کوهستانی، تنوع آب و هوا، بالا بودن مقدار نزولات جوی و دیگر خصوصیات طبیعی، از جنگل طبیعی پوشیده شده است. این متغیر با استفاده از ۱۲ گویه در قالب طیف پنج درجه‌ای لیکرت مورد سنجش قرار گرفت.

باورهای دینی: عبارت است از وضعیت اعتقادی، احساسی، ادراکی و عاطفی انسان در مواجهه با امور قدسی که در ابعاد گوناگونی چون بعد اعتقادی، بعد مناسکی، بعد اخلاقی و بعد رفتاری را در بر می‌گیرد (۸). این متغیر با استفاده از ۱۵ گویه در قالب طیف پنج درجه‌ای لیکرت مورد سنجش قرار گرفت.

روایی پژوهش به شیوه اعتبار صوری و با مراجعه به افراد متخصص و صاحب‌نظر و تبادل نظر با آن‌ها تضمین گردید. برای سنجش پایایی ابزار پژوهش، در ابتدا پرسش‌نامه توسط تعدادی از افراد به صورت آزمایشی تکمیل گردید. به گونه‌ای که ضرایب آلفای کرونباخ شاخص‌های کلی متغیرها از حداقل ۰/۷۲ مربوط به متغیر تعاملات اجتماعی و ۰/۸۴ مربوط به هویت محیطی در نوسان می‌باشند که این ضرایب نیز نشان‌دهنده پایایی بالا در متغیرهاست.

نرم‌افزار SPSS در دو سطح توصیفی و استنباطی به تجزیه و تحلیل داده‌های به دست آمده پرداخته شد. مفاهیم اصلی به کار رفته در این مطالعه به شرح زیر است:

هویت محیطی: هویت محیطی یعنی حدی که شخص می‌تواند یک مکان را به عنوان مکانی متمایز از سایر مکان‌ها مورد شناسایی قرار دهد، به گونه‌ای که شخصیتی مشخص و منحصر به فرد داشته باشد.

هویت محیطی با استفاده از ۱۶ گویه در قالب طیف پنج درجه‌ای لیکرت در چهار مؤلفه سنجش شد:

الف) هویت مکانی: به آن دسته از ابعاد خویشاوندی اشاره دارد که هویت فردی اشخاص را در رابطه با محیط فیزیکی‌شان تعریف می‌کند (۳۰).

ب) وابستگی مکانی: ناظر بر این است که فرد مکان را آن روی انتخاب کرده که نسبت به سایر مکان‌های موجود بیش‌تر انتظارات و نیازهای او را برآورده می‌ساخته است.

پ) تعلق عاطفی: تعلق عاطفی را می‌توان تعلق احساسی و هیجانی به محیط و زمینه خاصی دانست.

ت) پیوندهای اجتماعی: مکان‌ها شامل محیط فیزیکی که مردم خود جزئی از آن دانسته و در آن مکان زندگی می‌کنند. هر کدام از این ابعاد با چهار گویه در قالب طیف لیکرت مورد سنجش قرار گرفتند.

تعاملات اجتماعی: ارتباط و وابستگی متقابل انسان‌ها و جهت‌گیری رفتاری آن‌ها که می‌تواند در جهت دوستی یا دشمنی باشد (۱۰). این متغیر با ۷ گویه در قالب طیف پنج درجه‌ای لیکرت مورد سنجش قرار گرفت.

خاطرات و یادبودها: خاطره، یعنی، صحنه‌ها یا وقایعی را که در زندگی روی داده و در آن‌ها نقش داشته یا شاهدشان

جدول ۱- آلفای کرونباخ متغیرها

نام متغیر	تعداد گویه	میزان آلفا	نام متغیر	تعداد گویه	میزان آلفا
هویت محیطی	۱۶	۰/۸۴۶	باورهای دینی	۱۵	۰/۷۸۶
تعاملات اجتماعی	۷	۰/۷۲۱	خاطرات و یادبودها	۷	۰/۷۷۰
مناسبات خویشاوندی	۹	۰/۷۳۱	چشم اندازهای طبیعی	۱۲	۰/۷۶۵

(مطالعات میدانی نویسندگان، ۱۳۹۹).

۷۵/۳ درصد کل پاسخگویان بوده و ۹۵ نفر زن می‌باشند که ۲۴/۷ درصد، از لحاظ شغل، ۲۱۰ نفر غیرشاغل می‌باشند که معادل ۵۴/۷ درصد کل پاسخگویان بوده و ۱۷۴ نفر شاغل می‌باشند که ۴۵/۳ درصد، از لحاظ تحصیلات، ۷۶ نفر معادل ۱۹/۸ درصد زیر دیپلم، ۱۵۴ نفر معادل ۴۰/۱ درصد دیپلم، ۴۰ نفر معادل ۱۰/۴ درصد فوق‌دیپلم، ۷۹ نفر معادل ۲۰/۶ درصد

بحث و ارائه یافته‌ها

در این قسمت به نتایج به دست آمده از پژوهش در دو بخش توصیفی و استنباطی پرداخته می‌شود. نتایج بدست آمده نشان می‌دهد که بیش‌ترین فراوانی مربوط به رده سنی ۲۶-۳۵ با ۵۰/۰ درصد و کم‌ترین فراوانی مربوط به ۵۶ سال به بالا با ۲/۹ درصد می‌باشد. از ۳۸۴ نفر پاسخگو ۲۸۹ نفر مرد می‌باشند که معادل

فرضیه نخست و دوم: جنسیت و وضعیت تأهل بر هویت محیطی تأثیر معنادار دارد.

نتایج بدست آمده نشان می‌دهد که جنسیت بر هویت محیطی تأثیر معنادار آماری ندارد. به این معنا که میانگین نمره هویت محیطی برای مردان و زنان تفاوت معناداری ندارد.

لیسانس و ۳۵ نفر معادل ۹/۱ درصد فوق‌لیسانس و بالاتر می‌باشند. از لحاظ تأهل، ۱۶۲ نفر مجرد می‌باشند که معادل ۴۲/۰ درصد کل پاسخگویان بوده و ۲۲۲ نفر متأهل می‌باشند.

جدول ۲- تأثیر جنسیت و وضعیت تأهل بر هویت محیطی

نام متغیر	ابعاد	میانگین	انحراف معیار	آزمون همگنی واریانس ها		آزمون تی
				مقدار	مقدار	
جنسیت	مرد	۴۵/۶۶	۵/۸۳	۱/۶۱۰	۰/۲۰۵	اختلاف میانگین
	زن	۴۵/۲۱	۴/۴۰			
وضعیت تأهل	متأهل	۴۵/۷۰	۶/۰۲	۲/۴۴	۰/۱۱۸	مقدار
	مجرد	۴۵/۴۴	۵/۱۱			

(مطالعات میدانی نویسنندگان، ۱۳۹۹).

تحلیل واریانس با مقدار $F=0/432$ و معناداری $(Sig=0/785)$ در سطح حداقل ۹۵ درصد اطمینان قابل پذیرش نبوده و می‌توان گفت تفاوت مشاهده شده ناشی از خطا است.

فرضیه سوم: سن پاسخگویان بر هویت محیطی تأثیر معنادار دارد.

جدول ۳ آزمون تفاوت میانگین میزان هویت محیطی را بر حسب گروههای سنی پاسخگویان نشان می‌دهد. نتایج آزمون

جدول ۳- آزمون تفاوت میانگین میزان هویت محیطی را بر حسب گروههای سنی

واریانس	مقدار	درجه آزادی	میانگین واریانس ها	مقدار F	معناداری
بین گروهی	۵۲/۹۵۲	۴	۱۳/۲۳۸		
درون گروهی	۱۱۵۷۱/۷۰	۳۷۸	۳۰/۶۱۳	۰/۴۳۲	۰/۷۸۵
کل	۱۱۶۲۴/۶۵۳	۳۸۲	---		

(مطالعات میدانی نویسنندگان، ۱۳۹۹).

تحصیلی پنج گانه متفاوت بود و این تفاوت مشاهده شده بر اساس آزمون‌های انجام گرفته و در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار بودند. با توجه به مقدار براون فورست $(3/53)$ و معناداری $(0/009)$ $(Sig=)$ ، هم‌چنین، مقدار ولج $(7/54)$ و معناداری $(0/000)$ $(Sig=)$ ، فرضیه مورد نظر تأیید می‌شود؛ یعنی میان تحصیلات پاسخگویان و هویت محیطی آن‌ها رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه چهارم: تحصیلات بر هویت محیطی تأثیر معنادار دارد.

با توجه به این که پیش فرض همگنی واریانس ها برای هویت محیطی تأیید شد؛ بنابراین، برای تفاوت میانگین نمرات گروههای تحصیلی در هویت محیطی از آزمون‌های ولج و آزمون براون-فورست استفاده گردید. نتایج بدست آمده از همه این آزمون‌ها نشان می‌دهد که میانگین نمرات هویت محیطی در گروههای

جدول ۴- تأثیر تحصیلات بر هویت محیطی

مقطع تحصیلی	میانگین	انحراف معیار	همگنی واریانس ها		آزمون Welch	
			Levene	معناداری	Brown-Forsythe	مقدار
		۲/۹۴				
بیسواد	۴۴/۳۰		۹/۴۱۲	۰/۰۰۰	۳/۵۳	۷/۵۴
سیکل	۴۵/۳۴					
دیپلم	۴۵/۷۵					
فوق دیپلم و لیسانس	۴۷/۴۵	۴/۱۳				
فوق لیسانس و دکتری	۴۴/۹۷	۲/۹۲				

(مطالعات میدانی نویسندگان، ۱۳۹۹).

می‌دهد که معناداری آزمون‌های بالا ناشی از اختلاف دو گروه بیسواد و دیپلم با فوق دیپلم و لیسانس؛ هم‌چنین، بین فوق لیسانس و دکتری با فوق دیپلم و لیسانس است.

با توجه به معناداری آزمون‌های براون فورست و ولچ، این سؤال مطرح است که معناداری این آزمون‌ها ناشی از اختلاف کدام یک از گروهها است؛ برای این وضعیت استفاده از آزمون تعقیبی تام هینس برای مقایسه‌های گروهی است. نتایج نشان

جدول ۵- مقایسه گروهها بر اساس آزمون تام هینس

مرجع	ابعاد مورد مقایسه	اختلاف میانگین	خطای استاندارد	معناداری	فاصله اطمینان ۹۵ درصد
					کران پایین کران بالا
بیسواد	سیکل	-۱/۰۴۳	۰/۶۰۸	۰/۶۰۱	-۲/۷۶۵ ۰/۶۷۷
	دیپلم	-۱/۱۷۲	۱/۴۱۸	۰/۹۹۵	-۵/۶۵۴ ۳/۰۱۰
	فوق دیپلم و لیسانس	-۳/۱۵۳	۰/۵۷۵	۰/۰۰۰	-۴/۷۸۸ -۱/۵۱۷
	فوق لیسانس و دکتری	۰/۶۶	۰/۵۹۹	۰/۹۵۶	-۲/۴۰۳ ۱/۰۶۵
سیکل	بیسواد	۱/۰۴۳	۰/۶۰۸	۰/۶۰۱	-۰/۶۷۷ ۲/۷۶۵
	دیپلم	-۰/۱۲۸	۱/۴۶۸	۱/۰۰۰	-۴/۴۲۷ ۴/۱۷۰
	فوق دیپلم و لیسانس	-۲/۱۰۹	۰/۶۸۷	۰/۰۲۴	-۴/۰۵۴ -۰/۱۶۴
	فوق لیسانس و دکتری	۰/۳۷۴	۰/۷۰۷	۱/۰۰۰	-۱/۶۴۵ ۲/۳۹۵
دیپلم	بیسواد	۱/۱۷۲	۱/۴۱۸	۰/۹۹۵	-۳/۰۱۰ ۵/۳۵۴
	سیکل	-۰/۱۲۸	۱/۴۶۸	۱/۰۰۰	-۴/۱۷۰ ۴/۴۲۷
	فوق دیپلم و لیسانس	-۱/۹۸۰	۱/۴۵۴	۰/۸۶۲	-۶/۳۴۷ ۲/۲۸۶

۴/۷۶۵	-۳/۷۸۸	۱/۰۰۰	۱/۴۶۳	۰/۵۰۳	فوق لیسانس و دکتری	
۴/۷۸۸	۱/۵۱۷	۰/۰۰۰	۰/۵۷۵	۳/۱۵۳	بیسواد	فوق دیپلم و لیسانس
۴/۰۵۴	-۰/۱۶۴	۰/۰۲۴	۰/۶۸۷	۲/۱۰۹	سیکل	
۶/۲۴۷	-۲/۲۸۶	۰/۸۶۲	۱/۴۵۴	۱/۹۸۰	دیپلم	
۴/۴۳۲	۰/۵۳۵	۰/۰۰۴	۰/۶۷۸	۲/۴۸۴	فوق لیسانس و دکتری	
۲/۴۰۳	-۱/۰۶۵	۰/۹۵۶	۰/۵۹۹	۰/۶۶۸	بیسواد	فوق لیسانس و دکتری
۱/۶۴۵	-۰/۲/۳۹۵	۱/۰۰۰	۰/۱۰۷	-۰/۳۷۴	سیکل	
۳/۷۸۸	-۴/۷۹۵	۱/۰۰۰	۱/۰۴۶	-۰/۵۰۳	دیپلم	
۰/۵۳۵	-۴/۴۳۲	۰/۰۰۴	۰/۶۷۸	-۲/۴۸۴	فوق دیپلم و لیسانس	

(مطالعات میدانی نویسندگان، ۱۳۹۹).

باورهای مذهبی ($r=0.210$)، مناسبات خویشاوندی ($r=0.312$)، خاطرات و یادبودها ($r=0.110$) با هویت محیطی معنادار است، ولی چشم‌اندازهای طبیعی شهر (کوهستانی بودن، پوشش گیاهی، آبشارها و ...) ($r=0.049$) و هویت محیطی رابطه معنادار وجود ندارد.

فرضیه پنجم: تحصیلات بر هویت محیطی تأثیر

معنادار دارد.

جدول ۶ ضریب همبستگی بین متغیرهای فاصله‌ای و هویت محیطی را نشان می‌دهد. نتایج همبستگی میان قدمت سکونت خانوادگی افراد ($r=0.115$)، تعاملات اجتماعی ($r=0.791$)،

جدول ۶- نتایج آزمون همبستگی پیرسون هویت محیطی و متغیرهای مستقل پژوهش

نتیجه	معناداری	ضریب همبستگی	متغیرها	فرضیه
تأیید فرضیه	۰/۰۰۰	۰/۷۹۱	میزان تعاملات اجتماعی	۵
تأیید فرضیه	۰/۰۰۰	۰/۳۱۲	روابط و مناسبات خویشاوندی	۶
تأیید فرضیه	۰/۰۰۰	۰/۲۱۰	میزان باورهای مذهبی	۷
تأیید فرضیه	۰/۰۳۱	۰/۱۱۰	خاطرات و یادبودهای مربوط به شهر ایلام	۸
تأیید فرضیه	۰/۳۴	۰/۰۴۹	چشم‌اندازهای طبیعی شهر ایلام	۹
تأیید فرضیه	۰/۰۲۵	۰/۱۱۵	قدمت سکونت خانوادگی افراد در شهر ایلام	۱۰

(مطالعات میدانی نویسندگان، ۱۳۹۹).

با استفاده از دو شاخص تولرانس و عامل تورم واریانس به ترتیب برابر ۰/۹۷۴ و ۱/۰۲۷ می‌باشد. نقطه برش شاخص تورم واریانس بین ۱ تا بی‌نهایت و نقطه برش شاخص تحمل بین صفر تا یک است. عامل تورم واریانس نسبتی از تغییرات آن متغیر مستقل است که به وسیله سایر متغیرهای مستقل مدل رگرسیون خطی تبیین نمی‌شود. با توجه به معیارهای بالا می‌توان از رعایت پیش‌فرض‌ها اطمینان پیدا کرد.

تحلیل رگرسیونی

در این مطالعه از رگرسیون به شیوه گام به گام استفاده شده است. جدول ۷ پیش‌فرض‌های آزمون رگرسیون را نشان می‌دهد. پیش‌فرض اول، مستقل بودن خطاها یا باقی‌مانده‌ها از همدیگر با آزمون دوربین- واتسون نشان می‌دهد که خطاها یا باقی‌مانده‌ها مستقل از هم می‌باشند. آزمون کولموگروف- اسمیرنوف برابر ۰/۱۴ نشان می‌دهد توزیع مذکور نرمال است. هم خطی چندگانه

جدول ۷- پیش فرض های آزمون رگرسیون

نام آزمون	معادل لاتین	مقدار	درجه آزادی	معناداری
کولموگروف اسمیرنوف	Kolmogorov-Smirnov	۰/۱۱۷	۳۸۳	۰/۰۰۰
شاپیرو ویلک	Shapiro-Wilk	۰/۴۶۸	۳۸۳	۰/۰۰۰
دوربین واتسون	Durbin-Watson	۱/۰۷۶	استقلال خطاها از هم	
تولرانس	Tolerance	۰/۹۷۴	عدم هم خطی چندگانه	
عامل تورم واریانس	Variance Inflation Factor =VIF	۱/۰۲۷	عدم هم خطی چندگانه	

(مطالعات میدانی نویسندگان، ۱۳۹۹).

جدول ۸ نتایج بدست آمده از ضریب رگرسیون را نشان می‌دهد. نتایج بدست آمده نشان می‌دهد که سه متغیر میزان تعاملات اجتماعی، روابط و مناسبات خویشاوندی یا اقوام و خاطرات و یادبودهای مربوط به شهر ایلام به ترتیب اهمیت وارد معادله رگرسیونی شده‌اند. آزمون T نشان می‌دهد که ضریب بتا برای متغیر میزان تعاملات اجتماعی برابر (Beta=۰/۸۱۲)، برای روابط و مناسبات خویشاوندی یا اقوام برابر (Beta=۰/۳۵۱) و برای خاطرات و یادبودهای مربوط به شهر ایلام برابر (Beta=۰/۱۱۰) است. مقدار T برای این سه متغیر در سطح ۹۵ درصد معنادار است.

جدول ۸ نتایج بدست آمده از ضریب رگرسیون را نشان می‌دهد. نتایج بدست آمده نشان می‌دهد که سه متغیر میزان تعاملات اجتماعی، روابط و مناسبات خویشاوندی یا اقوام و خاطرات و یادبودهای مربوط به شهر ایلام به ترتیب اهمیت وارد معادله رگرسیونی شده‌اند. آزمون T نشان می‌دهد که ضریب بتا

جدول ۸- تحلیل رگرسیون چندگانه به روش گام به گام

مرحله	نام متغیر	ضرایب معیار نشده		آزمون مدل
		B	خطای معیار	
اول	میزان تعاملات اجتماعی	۰/۸۵۶	۰/۰۲۸	۳۰/۵۳۴
دوم	روابط و مناسبات خویشاوندی	۰/۶۷۶	۰/۰۵۳	۱۲/۸۶۶
سوم	خاطرات و یادبودها	۰/۲۹۸	۰/۰۷۵	۳/۹۶۶

(مطالعات میدانی نویسندگان، ۱۳۹۹).

جدول ۹ نتایج بدست آمده از آماره‌های برآورد برازش مدل رگرسیونی را نشان می‌دهد. نتایج نشان می‌دهد که تحلیل رگرسیون به لحاظ آماری بر اساس آزمون فیشر در سطح معناداری روایی آماری لازم را کسب کرده است. مقادیر ضریب

جدول ۹ نتایج بدست آمده از آماره‌های برآورد برازش مدل رگرسیونی را نشان می‌دهد. نتایج نشان می‌دهد که تحلیل رگرسیون به لحاظ آماری بر اساس آزمون فیشر در سطح معناداری روایی آماری لازم را کسب کرده است. مقادیر ضریب

جدول ۹- آماره‌های برآورد برازش مدل رگرسیون

نام متغیر	R	R ²	VIF	آماره F	معناداری	مقدار ثابت
میزان تعاملات اجتماعی	۰/۶۲۵	۰/۶۲۴	۱/۰۲۷			
روابط و مناسبات خویشاوندی	۰/۷۲۹	۰/۷۲۷	۱/۰۸۴	۳۵۸/۳۳۸	۰/۰۰۰	۲۲/۳۵۷
خاطرات و یادبودها	۰/۷۳۹	۰/۷۳۷	۱/۱۱۰			

(مطالعات میدانی نویسندگان، ۱۳۹۹).

برای بررسی متغیرهای مکنون و پنهان در پژوهش که به عنوان سازه‌های نظری مطرح هستند و محاسبه خطاهای اندازه‌گیری، از مدل معادلات ساختاری با استفاده از نرم‌افزار Amos 21 استفاده گردید. معیارهای برازش مدل عاملی هویت محیطی نشان می‌دهد که مدل اندازه‌گیری از برازش نسبتاً مناسبی برخوردار می‌باشد. مقدار کای اسکوتر غیرمعنادار

برای بررسی متغیرهای مکنون و پنهان در پژوهش که به عنوان سازه‌های نظری مطرح هستند و محاسبه خطاهای اندازه‌گیری، از مدل معادلات ساختاری با استفاده از نرم‌افزار

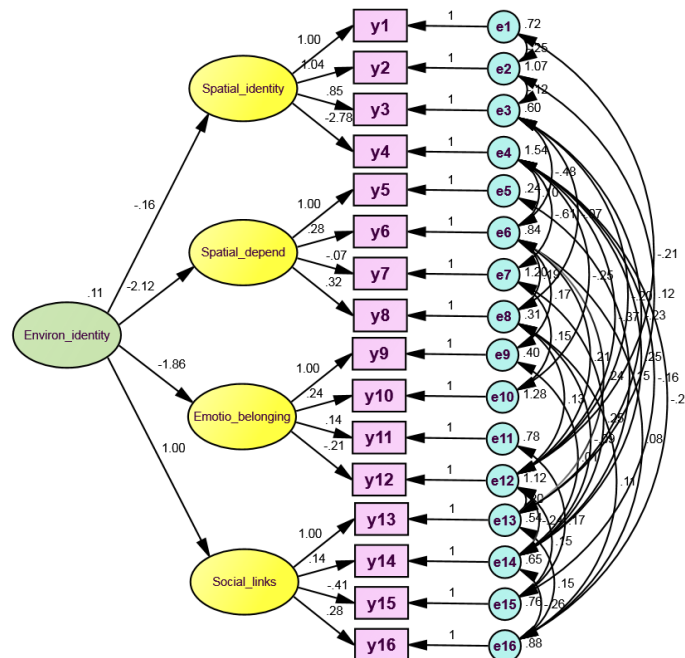
برای به دست آوردن کای اسکوتر در سطح معناداری ۰/۰۵ حجم نمونه را برابر ۱۷۶ و در سطح معناداری ۰/۰۱ حجم نمونه را برابر ۱۹۵ تأیید می‌کند که با توجه به این که مقدار بحرانی آن بیش‌تر از ۲۰۰ می‌باشد و از سوی دیگر، حجم نمونه مورد مطالعه (۳۸۴) بیش‌تر از مقدار گزارش شده توسط هلتر است، مدل تدوین شده را تأیید می‌کند.

(CMIN) برابر با ۲۰۰/۴۶۵، شاخص RMR یا ریشه میانگین مجذور باقیمانده‌ها برابر ۰/۰۵۳، شاخص برازش مطلق GFI برابر ۰/۹۴۱، شاخص برازش مطلق AGFI برابر ۰/۸۸۷ است که نتایج مطلوبی را نشان می‌دهد. شاخص برازش تطبیقی CFI با مقدار ۰/۹۱۶ و شاخص توکر لوئیس (TLI) با مقدار ۰/۸۵۸ و کای اسکوتر نسبی با مقدار ۲/۸۲ در مجموع وضعیت بهبودی را برای مدل نشان می‌دهد. شاخص هلتر (Hoelter) نشان می‌دهد که

جدول ۱۰ - شاخص‌های کلی برازش برای مدل عاملی هویت محیطی

شاخص	مدل اصلی	اصلاح اول	اصلاح دوم	شاخص	مدل اصلی	اصلاح اول	اصلاح دوم
CMIN	۱۳۵/۶۱۷	۲۷/۵۱۵	۲۰/۴۶۵	PGFI	۰/۵۴۷	۰/۵۱۰	۰/۴۹۱
DF	۱۰۴	۷۵	۷۱	CFI	۰/۱۸۸	۰/۸۷۴	۰/۹۱۶
P	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	TLI	۰/۰۶۴	۰/۷۹۸	۰/۸۵۸
CMIN/DF	۱۳/۰۶۴	۳/۶۰۷	۲/۸۲	PCFI	۰/۱۶۳	۰/۵۴۶	۰/۵۴۲
RMR	۰/۱۲۵	۰/۰۵۷	۰/۰۵۳	RMSEA	۰/۱۷۷	۰/۰۸۳	۰/۰۶۹
GFI	۰/۷۱۵	۰/۹۲۵	۰/۹۴۱	AIC	۱۴۲/۷۱۷	۳۹/۵۱۵	۳۳/۴۶۵
AGFI	۰/۶۲۷	۰/۸۶۳	۰/۸۸۷	Hoelter	۰/۰۱	۰/۰۵	۰/۰۱

مدل ۱ نتایج عاملی متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد.

مدل ۱ - مدل استاندارد اندازه‌گیری عاملی هویت محیطی

(منبع، خروجی نرم‌افزار AMOS توسط پژوهشگران)

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادها

بر اساس ویژگی‌های اقلیمی استان ایلام، می‌توان استنباط کرد که هویت محیطی به عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل در ذهنیت افراد و شهروندان ساکن آن داشته و بنا بر انتقال ادبیات شفاهی و موارث گذشته خود تأثیر بسزایی در ایجاد و تقویت حس تعلق مکانی دارد. این حس با توجه به عناصر تشکیل‌دهنده در این مکان توانسته است هویت خاصی را در مردم این شهر به وجود بیاورد که همه این عوامل وحدتی را ایجاد می‌کنند که از آن با نام هویت محیطی نام می‌بریم. هویت مکانی و محیطی شهروندان ایلام متأثر از بسترهای گوناگون اجتماعی، کالبدی، اقتصادی و ... است که در این راستا نقش عوامل اجتماعی اهمیت زیادی دارد.

یکی دیگر از متغیرهای تأثیرگذار بر هویت محیطی شهروندان؛ قدمت سکونت خانوادگی افراد در شهر ایلام است. با توجه به این متغیر، افرادی که سابقه خانوادگی و سکونت طولانی تری در محیط زندگی خود دارند و به تعبیر فرهنگی به عنوان "بینه مال"، شناخته می‌شوند، به لحاظ ارزشی و فرهنگی جایگاه بالایی در بین مردم دارند. نتیجه به دست آمده از این متغیر با امیری و همکاران (۲۰۲۰)؛ میرگذار لنگرودی و فدایی نژاد (۲۰۱۸)، بروکاتو (۲۰۱۷) و شریفی و همکاران (۲۰۱۳) همسو می‌باشد. نتایج بدست آمده از فرضیه قدمت سکونت خانوادگی افراد در شهر ایلام و هویت محیطی با یافته‌های پژوهش حسنی (۱۳۸۲) در مورد فرضیه وابستگی به دارایی‌های غیر منقول (املاک و زمین) و هویت محیطی با یافته‌های پژوهش لهم (۲۰۰۶)، در مورد بین شیوه معیشت افراد و شغل آن‌ها (کشاورز، دامدار، باغبان، کارمند و ...) و هویت محیطی با یافته‌های پژوهش‌های، غیثوند (۱۳۹۸) و در مورد تعاملات اجتماعی و هویت محیطی با پژوهش پیتون (۲۰۱۹) همسو است. یکی دیگر از عواملی که می‌تواند هویت محیطی را در افراد تقویت کند، میزان تعاملات اجتماعی، میزان اعتقادات و باورهای مذهبی، روابط و مناسبات خویشاوندی یا اقوام، خاطرات و یادبودهای مربوط به شهر ایلام عواملی هستند که در راستای هویت محیطی شهروندان تأثیرگذار هستند. این عوامل که به نوعی با تقویت و ارتقای سرمایه اجتماعی همراه هستند، باعث انسجام اجتماعی ساکنان، تعامل مثبت عاطفی بین افراد با محیط زیست و همچنین، تقویت رفتارهای دوستانه و داوطلبانه در میان شهروندان می‌شود، زمینه ایجاد هویت محیطی و روابط عاطفی شهروندان با مکان زیست شان شده است. نتایج این مطالعه با یافته‌های غیثوند (۱۳۹۸) در مورد تأثیر سرمایه اجتماعی، رفیعیان و سیفیایی (۱۳۹۸) در مورد یکپارچگی اجتماعی، همچنین، میرگذار لنگرودی و فدایی نژاد (۱۳۹۷) در مورد نقش

عوامل فرهنگی (دین و گرایش‌های دینی)، اقتصادی و اقلیمی، حیبی (۱۳۹۷) در ایجاد سرمایه اجتماعی، پیتون (۲۰۱۹) با عنوان تأثیر تعلق مکانی و سرمایه اجتماعی و بروکاتو (۲۰۱۷) با عنوان ارتباط بین کیفیت و میزان رضایت از خدمات را با متغیر تعلق مکانی همسو است.

بر اساس نظریه کاستلز، هویت محیطی از تجربه زندگی افراد به دست می‌آید، بنابراین، وابستگی به دارایی، وجود مناسبات اجتماعی و خویشاوندی و وجود خاطرات و یادبودهای مربوطه می‌تواند حس هویت محیطی را تقویت نماید. راپاپورت بر این باور است که هویت محیطی از همبستگی‌های فرد با محیط زندگی و وجود مناسبات و تعاملات انسانی و خانوادگی؛ همچنین، وجود خاطرها و یادمان‌های فرهنگی آن منطقه نشأت می‌گیرد. بر اساس دیدگاه بوردن پیوندجویی با محیط زندگی، احساس یکی شدن با محیط طبیعی زندگی فرد و دل‌بستگی مکانی عامل‌های تقویت‌کننده هویت محیطی هستند و می‌توانند در ارتقای آن نقش موثر ایفا کنند.

می‌توان گفت که شهر ایلام با توجه به یک‌دست و هماهنگ بودن شهر از نظر تنوع قومی و اینکه افراد دام‌پرور زیستگاه‌های روستایی و عشایری اطراف آن را قلمرو و سرزمین آبا و اجدادی خود بشمار می‌آورند، بنابراین، حس هویت محیطی بالایی را نسبت به این محدوده دارا هستند. در همین راستا آداب و سنت‌ها نیز در ایجاد و تقویت حس تعلق به شهر مورد مطالعه نقشی مهم و اساسی ایفا می‌کنند، چرا که بسیاری از این آداب و رسوم ریشه در زندگی هزاران ساله قومی دارد که در این قلمرو جغرافیایی زیسته و با محیط پیرامون با همه سختی‌ها و ملایمت‌هایش تطبیق یافته‌اند و حال، این آداب و سنن هزاران ساله به نسل‌های کنونی رسیده و هویت‌بخش زندگی اجتماعی و فرهنگی آنان شده است. با توجه به فراگیر بودن رسانه در میان افراد جامعه به ویژه جوانان، اهمیت آن در قوام بخشی به ایده‌ها، ساخت هویت و ترمیم آسیب‌های وارد شده به جوامع، بسیار زیاد است. به طور کلی رسانه می‌تواند در نزدیک کردن سلیقه‌ها و خواست‌ها در جامعه مؤثر باشد؛ بنابراین پیشنهاد می‌شود در رسانه‌های محلی بویژه صدا و سیما استان، برنامه‌هایی از ارتباط مردم با طبیعت و حس طبیعت دوستی شهروندان و توجه به جذابیت‌های محیطی برای تقویت حس زیبایی‌شناسی و توجه به محیط‌زیست و همچنین، با یادآور نمودن خاطرات جمعی و یادبودهای فرهنگی می‌تواند تعلق محیطی و هویت محیطی شهروندان را بیش از پیش محکم و استوارتر گرداند. همچنین، با انتقال به موقع اخبار و داده‌های مهم، اعتماد عمومی آن‌ها جلب شود و در نهایت، به تقویت هویت محیطی یاری رساند. دین اسلام و مذهب تشیع، عنصر برجسته‌ی هویت

بویژه در مراکز آموزشی مانند مدارس و دانشگاهها، زمینه‌های تثبیت بهتر و بیشتر حس انسجام و هویت ملی را در شهر مورد مطالعه فراهم آورد.

References

- 1- Asadi, A., Mawdudi, M., & Hosseinabadi, S. (2020). Modeling the relationship between urban vitality and the sense of spatial belonging in Qaen city, *Quarterly Journal of Urban Planning*, 11(40), 17-30. (In Persian)
- 2- Brieger, S. A. (2019). Social Identity and Environmental Concern: The Importance of Contextual Effects, *Environment and Behavior*, 51 (7), 828-855.
- 3- Castells, M. (2001): *The Emergence of Networking Society*, translated by Aligian and Khakbaz, Tehran: New Plan. (In Persian)
- 4- Clayton, Susan D. (2012). *Environment and Identity*, *The Oxford Handbook of Environmental and Conservation Psychology*, Print Publication Date: Sep 2012 Subject: Psychology, Social Psychology Online Publication Date: Nov 2012
- 5- Coser, L. (1996). *The Life and Thought of Sociological Elders*, translated by Mohsen Thalasi, Scientific-Cultural Publishing.
- 6- Edoward, R. (2017). Nietzsche in his book *The Place and the Sense of Laccani*, which is originally the doctoral dissertation of August and Jizu, the first critical works of modernism in the field of human and transnational geography.
- 7- Falahat, M. S. (2006). The concept of spatial sense and its constituent factors, *Journal of Fine Arts*, 26, 56-77.
- 8- Ghiasvand, E. (2019). "The effect of social capital on the quality of life of residents of urban neighborhoods", *Chapter of Engineering Consulting Engineer*, 45(2). 12-28. (In Persian)
- 9- Giddens, A. (2006). *Sociology*, translated by Manouchehr Sabouri, Tehran, Ney Publishing, 16th edition. (In Persian)
- 10- Habibi, H. (2018). "Analysis of the role of urban spaces in creating social capital", *Journal of Fine Arts*, 3(2), 10-27. (In Persian)
- 11- Hassani, A. (2003). "A Study of Factors Affecting the Social Solidarity of Baloch Students in Relation to National Identity", *Faculty of Humanities, Tabriz*, 7(10), 44-59. (In Persian)
- 12- Hayati, A. (2019). Evaluation of the components of the identity of urban neighborhoods, master's thesis, geography and urban planning of Modares Teacher Training University.
- 13- Javadi, M., Budagh, M., & Makani, V. (2015). "An Introduction to the Concept of Identity of the Human Environment Built by the Components of Place, Space, and Body". *Quarterly Journal of Urban Management*. 14(4)1139-159. (In Persian)
- 14- Kazemian, Gh. R., Salehi, I. Ayazi, S. M. H., Nozarpour, A., Imani Jajarmi, H., Saeedi Rezvani, N. & Abdollahi, M. (2013). *Urban Management: Fundamentals and Areas*, Tehran, General Department of Social and Cultural Studies. (In Persian)
- 15- Kopnina, H. (2012). The Lorax complex: Deep ecology, ecocentrism and exclusion. *Journal Integration Environment Science*. 9 , 235-254.
- 16- Lewicka, M. (2010). What makes neighborhood different from home and city? Effects of place scale on place attachment. *Journal of environmental psychology*, 30(1), 35-51.
- 17- Majidzadeh, Y. (1991): *History and Civilization of Ilam*, Tehran, University Press. (In Persian)
- 18- McAdams, D.P., & Olson, B.D. (2010). Personality development: Continuity and change over the life course. *Annu. Rev. Psychol.*, 61, 517-542.
- 19- Meijers, F., Lengelle, R., & Kopnina, H. (2016). *Environmental Identity and Natural Resources: A Dialogical Learning Process*, Academic Editor: Antonio A. R. Ioris.
- 20- Mirgardar, L., & Hadi, L. F. (2018). *The importance of spatial identity and its role in urban development*, Tehran, Institute of National Studies, Iranian Civilization. (In Persian)
- 21- Padilla, M. A., & Perez, W. (2003). "Acculturation, Social identity and Social Cognition: A New Perspective". *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*, 25(1), 35-55.
- 22- Payton, M., & Angela, P. (2019). Influence of Place Attachment and Social Capital on Civic Action: A Study at Sherburne National Wildlife Refuge, master's thesis of Natural Resources Science and Management Program, University of Minnesota.
- 23- Rafian, M., & Seifai, M. (2019). "Public Urban Spaces; Qualitative Review and

- Evaluation”, *Journal of Fine Arts*, 5(23), 35-42. (In Persian)
- 24- Ralph, E. (2017). *Location and sense of Lamkan*, translated by Jalal Tabrizi, Simai Danesh Publications, Tehran, first edition. (In Persian)
- 25- Saffari Nia, M. (2013). *An Introduction to Urban Psychology*, Tehran, Tisa Publications. (In Persian)
- 26- Sharifi, M., Ramasht, M.H., Mojtaba Rafieian, M., & Ghavidel, Y. (2013). Identity of place and its perception with a geosystemic approach, *geography and environmental planning*, 24(2), 1-22. (In Persian)
- 27- Shokooi, Hossein., & Tabrizi, J. (2017). “The effect of technological urban modernization on creating a sense of possibility (case study: the new project)”, *Teacher of Humanities-Space Planning and Planning*, 7(2), 141-162. (In Persian)
- 28- Sinirella (1997). *Moving Towards a European Identity, Using Tajfel's Social Identity Theory and Using the Questionnaire, Relationship between National and European Identity among British and Italian Students*, *Journal of youth and society*, 30(2).
- 29- Town, R. (2016). Examines the ways that people find semantic belonging to the place, *Journal of Planning Literature*, 20(4).
- 30- Warsi, H. R., Amel Bafandeh, M., & Mohammadzadeh, M. (2017). “Investigating and analyzing the components of urban identity and its relationship with the place of spatial suspension of residents of the new city of Golbahar”, *urban research and planning*, 1(2), 17-36. (In Persian)
- 31- Yelsedik, et al. (2010). Religion as Identity: Toward Understanding the Dimension from a Social Identity Perspective, *Journal of marriage and the family*, 2(3), 199 – 209.
- 32- Zarifpour Langroudi, A., Alborzi, F., & Soheili, J. (2020). Explaining the role of urban views in creating attachment to place among citizens (case study: residential views of Tehran), *Quarterly Journal of Urban Planning*, 11(40), 217-232. (In Persian)